

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Т. В. Новальська

**БІБЛІОТЕЧНЕ
ЧИТАЧЕЗНАВСТВО В УКРАЇНІ:
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА**

Монографія

Київ
Видавництво Ліра-К
2018

**УДК 02:[024-052:001.891](477)
Н 723**

Рецензенти:

А. А. Соляник – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальних комунікацій Харківської державної академії культури;

Г. М. Швецова – доктор історичних наук, професор, професор кафедри бібліотекознавства та бібліографії Рівненського державного гуманітарного університету;

Г. І. Ковальчук – доктор історичних наук, професор, директор Інституту книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського;

Н. А. Бачинська – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
протокол № 37 від 8 червня 2018 р.*

Новальська Т. В.

Н 723 **Бібліотечне читачезнавство в Україні: історія, теорія, практика** : монографія / Т. В. Новальська. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. – 352 с.

ISBN 978-617-7605-55-2

Монографію присвячено історії, теорії та практиці вивчення читачів і читання в бібліотеках, що узагальнюється поняттям бібліотечне читачезнавство, яке репрезентує самостійну галузь знань бібліотечної науки.

На основі узагальнення досвіду діяльності бібліотек із вивчення читачів визначено передумови та етапи розвитку бібліотечного читачезнавства. Подано концепцію бібліотечного читачезнавства як однієї із складових спеціального бібліотекознавства.

Накреслено шляхи розвитку українського бібліотечного читачезнавства в контексті бібліотекознавства.

Видання розраховане на бібліотекознавців, книгознавців, бібліографів, істориків української науки та культури, аспірантів, студентів.

УДК 02:[024-052:001.891](477)

ISBN 978-617-7605-55-2

© Новальська Т. В., 2018

© Видавництво Ліра-К, 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	5	
ПЕРЕДМОВА	8	
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА		
ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ	10	
1.1. Історико-теоретичні засади дослідження	10	
1.2. Джерельна база дослідження	21	
Висновки до першого розділу	27	
РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ		
ВИВЧЕННЯ ЧИТАЧІВ БІБЛІОТЕК (ДРУГА		
ПОЛОВИНА ХІХ – ДО 20-х РОКІВ ХХ ст.)		29
2.1. Досвід освітян у розробці питань теорії та практики вивчення читачів	29	
2.2. Статистична звітність про читачів і читання в міських публічних бібліотеках	56	
2.3. Вплив Першого Всеросійського з'їзду з бібліотечної справи (1911 р.) на організацію вивчення читачів	74	
Висновки до другого розділу	102	
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЧИТАЧА		
У БІБЛІОТЕКОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ		
20–50-х РОКІВ ХХ ст.		106
3.1. Становлення теоретико-методологічних засад вивчення читача в 20-х роках ХХ ст.	106	
3.2. Український науковий інститут книгознавства як осередок читачезнавства	132	
3.3. Специфіка вивчення читачів у 30–50-ті роки ХХ ст.	149	
Висновки до третього розділу	161	

РОЗДІЛ 4. ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СТАТУСУ ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИТАЧІВ БІБЛІОТЕК У РАДЯНСЬКОМУ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВІ В 60–80-ті РОКИ ХХ ст.	165
4.1. Виокремлення читачезнавства як самостійної галузі знань	165
4.2. Психолого-педагогічні напрями у дослідженні читачів бібліотек.....	177
4.3. Український читач у соціологічних дослідженнях бібліотек.....	196
Висновки до четвертого розділу.....	211
РОЗДІЛ 5. КОРИСТУВАЧ БІБЛІОТЕКИ ЯК ОБ’ЄКТ ДОСЛІДЖЕНЬ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВІ	214
5.1. Вплив трансформаційних процесів у бібліотечній справі на активізацію бібліотекознавчих досліджень	214
5.2. Концептуальні засади бібліотечного читачезнавства.....	255
5.3. Перспективи розвитку українського бібліотечного читачезнавства як галузі спеціального бібліотекознавства	276
Висновки до п’ятого розділу	293
ПІСЛЯМОВА	296
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	302